Redactiunea, Administratiunea si Tipografia:
BRAŞOVU, piaţa mare Nr 22.
Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. Manuscripte nu se retrimitŭ!
Birourile de anunciuri:
Braşovŭ, piaţa mare Nr. 22.
Inserate mai primescŭ în Viena *Rudolf Mosse, Haasenstein & Vogler (Oto Maas), Heinrich Schalek, Alois Herndl, M.Dukes, A. Oppelik, J. Danneberg*; în Budapesta: *A. V Goldberger, Anton Mezei, Eckstein Bernat*; în Frankfurt: *G. L. Daube*; în Hamburg: *A. Steiner*.
Preţul inserţiunilorŭ: o seria garmondu pe o colónă 6 cr. şi 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicărĭ mai dese după tarifă şi învoială.
Reclame pe pagina III-a o seria 10 cr. v. a. séu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANULŬ LI.

„Gazeta" iese în fie-care di
Abonamente pentru Austro-Ungaria
Pe unŭ anu 12 fl., pe şése lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl.
Pentru România şi străinătate:
Pe unŭ anŭ 40 francĭ, pe şése lunĭ 20 francĭ, pe trei luni 10 francĭ.
Se prenumeră la tóte oficiele postale din întru şi din afară şi la dd. colectorĭ.
Abonamentulŭ pentru Braşovŭ:
la administraţiune, piaţa mare Nr. 22, etagiulŭ I.: pe unu anŭ 10 fl., pe şése lunĭ 5 fl., pe trei lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusulŭ în casă: Pe unŭ anŭ 12 fl., pe şése lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl. Unŭ esemplarŭ 5 cr. v. a. séu 15 banĭ.
Atâtŭ abonamentele câtŭ şi inserţiunile suntŭ a se plăti înainte.

Nr. 248. Braşovŭ, Vinerĭ 11 (23) Noemvrie 1888.

Braşovŭ, 10 Noemvrie v.

Ministrulŭ ungurescŭ de culte şi instrucţiune ţine cu orĭ-ce chipŭ sĕ se facă vestitŭ încă dela începutulŭ carierei sale ministeriale.

N'amŭ avé nimicŭ de ḑisŭ în contra acestei nisuinţe, décă ţinta ei ar fi sĕ facă ca sĕ i-se ducă ministrului vestea peste nouĕ mărĭ şi nouĕ ţĕrĭ prin niscai reforme binefăcĕtóre, prin îndreptarea relelorŭ din trecutŭ, retrăgêndŭ ordonanţele ilegale ale predecesorului sĕu privitóre la şcólele şi bisericile naţionalităţilorŭ nemaghiare şi înlocuindŭ legile apăsătóre, carĭ împedecă desvoltarea naţională a acestora, prin legĭ liberale şi echitabile, potrivitŭ cu postulatele de egală îndreptăţire.

Dér din nenorocire nu de acéstă nobilă nisuinţă e condusŭ ministrulŭ ungurescŭ de culte şi instrucţiune în lucrarea sa, căcĭ precum amŭ vĕḑutŭ, abia se aşeḑase pe fotoliulŭ ministerialŭ şi 'şĭ-a demascatŭ tendinţele şi simţĕmintele sale faţă cu poporaţiunea nemaghiară printr'unŭ actŭ, care nu mai lasă nicĭ o îndoială, că avemŭ de a face cu o perfectă copiă a rĕposatului Trefort.

Declaraţiunea ministrului Csaky făcută în faţa unei deputaţiunĭ a reuniunei de maghiarisare, că va face totŭ ce'i va sta în putere, în urma nouei sale posiţiunĭ, pentru întărirea maghiarismului, era din capulŭ locului o manifestaţiune ostilă în contra naţionalităţilorŭ nemaghiare.

Nu trecŭ multŭ, şi ne pomenirămŭ cu numirile de visitatorĭ şcolarĭ: solgăbirĕi, morarĭ, magistri postalĭ, proprietarĭ de pămêntŭ, preoţĭ, toţĭ Ungurĭ, afară de unŭ protopopŭ românŭ, care e acum şi visitatorŭ ungurescŭ de şcóle şi inspectorŭ românescŭ confesionalŭ de şcóle, adecă servesce la doi stăpânĭ, dintre carĭ unulŭ, stăpânulŭ celŭ ungurescŭ, e contrarulŭ celuilaltŭ.

Acum ne vine scirea, că ministrulŭ ungurescŭ de culte şi instrucţiune susţine cu puterea, la decisiunea luată de comitetulŭ administivŭ alŭ comitatului Huniedóra, pe învĕţătorulŭ din Sîrbĭ în postulŭ sĕu, din care consistoriulŭ greco-orientalŭ găsise cu cale a-lŭ suspenda.

Cum vedemŭ, e vorba de o ingerinţă ministerială în afacerile interne ale şcólelorŭ nóstre, despreţuindŭ o hotărîre a consistorului din Sibiiu, ce-o luase în puterea autonomiei nóstre bisericescĭ-şcolare, garantate prin lege. E vorba de-o ingerinţă ministerială basată pe o simplă ordinaţiune ministerială ilegală, pentru că încalcă o lege esistentă.

După cum a pornit'o aşadéră ministrulŭ Csaky, se continuă opera urmărită de predecesorulŭ sĕu, care constă în a împedeca mersulŭ regulatŭ alŭ desvoltării instrucţiunii nóstre, în a despreţui hotărîrile consistorielorŭ nóstre autonóme şi prin urmare în a despreţui legile, subordonându-le unorŭ ordonanţe arbitrare ale miniştrilorŭ.

Aceste ingerinţe ministeriale n'au altŭ scopŭ decâtŭ ca, împedecândŭ desvoltarea instrucţiunei nóstre românescĭ şi lovindŭ mereu în autonomia nóstră bisericéscă-şcolară, sĕ slăbéscă legăturile nóstre naţionale, în favorulŭ şi în scopulŭ întăririi maghiarismului.

Étă dér că ministrulŭ se ţine de vorbă, îşĭ împlinesce promisiunea ce le-a dat'o reuniunilorŭ de maghiarisare, şi încă cu o grabă, care'lŭ aduce încă de acum în celŭ mai încordatŭ conflictŭ cu naţionalităţile nemaghiare.

Dér pe când ministrulŭ ungurescŭ îşĭ jócă mendrele, ce facŭ consistoriele nóstre, pentru ca sĕ'şĭ apere şi sĕ'şĭ susţină vaḑa şi autoritatea, aducêndŭ pe ministrulŭ la respectulŭ legii şi alŭ autonomiei nóstre bisericescĭ-şcolare? Nu credŭ ele că e timpulŭ sĕ întreprindă în comunŭ paşii necesarĭ şi sĕ ia mĕsurile de lipsă, pentru ca sĕ ferésca biserica şi şcóla de anarchia ce guvernulŭ voesce sĕ o'ntroducă în ele prin ingerinţe de totŭ felulŭ, prin ordonanţe ilegale şi prin procederile lui arbitrare?

Gândéscă-se seriosŭ autorităţile nóstre bisericescĭ şi şcolare la urmările unorŭ asemenea stărĭ anarchice. Ele nu potŭ fi altele, decâtŭ ruina bisericei şi şcólei nóstre.

Timpŭ de perdutŭ nu mai au, căcĭ orĭ-ce momentŭ de întârḑiere le agravéză posiţiunea, dér în acelaşĭ timpŭ tótă responsabilitatea pentru neîmplinirea datoriei lorŭ cade numai asupră-le.

Situaţiunea generală.

„Neue freie Presse" într'unŭ articulŭ de fondŭ constată, că érăşĭ lumea este cuprinsă de nelinişte şi de marĭ îngrijirĭ. De când s'a rĕspânditŭ scirea despre apropiata contractare a unui împrumutŭ rusescŭ în Parisŭ, şi de când s'a publicatŭ ucazulŭ Ţarului privitorŭ la noua împărţire a armatei rusescĭ, oficioşii din Berlinŭ au datŭ alarmă, anunţândŭ *urbi et orbi*, că situaţiunea a devenitŭ érăşĭ critică. Câtŭ pentru noua împărţire a armatei rusescĭ s'au mai liniştitŭ spiritele după ce s'a constatatŭ, că e vorba numai de esecutarea unui vechiu programŭ, prin care nu se face o schimbare mare în aşeḑarea trupelorŭ la graniţă, dér cu tóte astea neliniştea n'a dispărutŭ.

In privinţa scopului ce l'au avutŭ oficioşii din Berlinŭ de a da alarmă, înregistréză „N. fr. Presse" faima, care a circulatŭ la bursa din Berlinŭ, că guvernulŭ germanŭ are de cugetŭ a cere dela parlamentŭ unŭ creditŭ de patru sute de milióne pentru înmulţirea şi întărirea artileriei. De câte orĭ a fostŭ vorba de a se cere vr'unŭ nou creditŭ oficioşii au suflatŭ în trîmbiţa rĕsboinică. Dér acésta, ḑice „N. fr. Presse", nu póte fi singura causă a neliniştirei, ci a contribuitŭ fórte multŭ la ea şi urcarea cheltuielelorŭ pentru armată în Francia; de altă parte nu se póte uita, că împrumutulŭ Rusiei şi dislocările trupelorŭ rusescĭ nu arată o tendinţă amicabilă faţă cu vecinii şi décă se vorŭ aduna la unŭ locŭ tóte aceste simptome se va vedé câtŭ de desperată e situaţiunea, în care se află Europa.

Mai departe se încércă „N. fr. Presse" a constata, că a fostŭ o amăgire a crede, că prin visita împĕratului germanŭ la Petersburg s'au creatŭ raporturĭ amicabile şi pline de încredere între Germania şi Rusia. Dér orĭ câtŭ de multŭ s'ar apropia unii de alţii, Ţarulŭ şi împĕratulŭ Germaniei, fóia vienesă crede, că nu se va puté schimba multŭ din contrastulŭ de interese, care esistă între Germania şi Rusia şi între Austro-Ungaria şi Rusia.

Visita împĕratului Wilhelm II în Petersburgŭ n'a putut împiedeca, ca acum Germania sĕ lucreze în contra realisării împrumutului rusescŭ şi ca „Journal de St. Petersbourg" sĕ asigure pe Francesĭ, că Rusia doresce din tótă inima, ca Francia érăşĭ sĕ-şĭ ocupe posiţia de mai înainte. De aci resultă cu o claritate nimicitóre, că vechia neîncredere între Berlinŭ şi Petersburg a rĕmasŭ totŭ aceeaşĭ, cu tóte asigurările de amiciţiă ce şi le-orŭ fi datŭ cei doi monarchĭ unulŭ altuia. „N. fr. Presse" accentuéză faţă cu acéstă stare de lucrurĭ importanţa cea mare, ce trebue sĕ o aibă alianţa triplă, apoi încheiă aşa:

„Popórele în adevĕrŭ n'au nicĭ o causă de a se simţi sigure de pace. Căcĭ deşi acéstă pace se prelungesce din anŭ în anŭ, din sĕptĕmână în sĕptĕmână, ele plătescŭ susţinerea ei cu jertfe din ce în ce mai marĭ, carĭ sleiescŭ puterea lorŭ. . . ."

„Deja acuma se cere întrebuinţarea tuturorŭ isvórelorŭ de esistenţă, şi când odată va sosi momentulŭ decisivŭ, aceste isvóre vorŭ fi secate, décă înarmările militare se vorŭ întrece unele pe altele în progresiunea de pănă acuma."

„Ministrulŭ de esterne englesŭ a fostŭ acela, care de curêndŭ faţă cu acésta teribilă încordare a puterilorŭ a făcutŭ întrebarea: Ce-o sĕ fiă din tóte acestea? Acésta întrebare a marchisului de Salisbury conţine de faptŭ criteriulŭ situaţiunei. A se spăria şi érăşĭ a se

---

FOILETONULŬ „GAZ. TRANS."

(2)

Migrena.

(De profesorulŭ Dr. E. H. Kisch.)

Asupra adevĕratei fiinţe a migrenei încă nu domnesce o claritate deplină în părerile medicilorŭ, ba încă pănă acum esistă o dispută mare cu privire la sediulŭ migrenei. Pe când unii susţinŭ, că isvorulŭ adevĕratŭ alŭ durerei este aşanumitulŭ nervŭ împărţitŭ în trei direcţiunĭ, precum şi ramificaţiunile sale în spre suprafaţă, pe atuncĭ alţii suntŭ de părere, că durerea 'şĭ are sediulŭ chiar în interiorulŭ craniului (căpĕţînei), adecă în nervii membranelorŭ de pe creerĭ.

Pentru dilucidarea casurilorŭ acestei bóle au contribuitŭ observaţiunile ce s'au pusŭ la cale de cătră mai mulţĭ cercetorĭ cu privire la starea vaselorŭ în carĭ se află sângele dela jumĕtatea cea atacată a capului. S'a observatŭ în unele casurĭ o îngustare a vinelorŭ de căpetenia de pe partea capului, unde se simte durerea, pe cum şi o paliditate frapantă a acestei jumĕtăţĭ a feţei, o recorire destulŭ de însĕmnată a părţii respective şi o lărgire a pupilei dela ochiu. In alte casurĭ s'au observatŭ nisce apariţiunĭ contrare celorŭ espuse: lăţindu-se vasele arterialĭ de sânge a jumĕtăţii capului atacatŭ avêndŭ în legătură cu acésta dreptŭ resultatŭ o înroşire mare şi o înflare a acestei jumĕtăţĭ de obraḑŭ, pe cum şi secreţiunĭ marĭ de sudorĭ şi lacrimĭ, crescerea temperaturei şi îngustarea pupilei dela ochiu. Dreptŭ causă a contragerii fibrelorŭ muşchiularĭ dela vasele de sânge se consideră în casulŭ primŭ o aţîţare a firelorŭ de nervĭ ce'şĭ îngustéză vasele şi se scurgŭ în simpaticulŭ gâtului (partea gâtului a sistemului de nervĭ aşa numitŭ simpaticŭ), precum şi o înmuiare a vaselorŭ dela fibrele muşchiularĭ; în casulŭ alŭ doilea se consideră dreptŭ causă o paralisie a vaselorŭ dela firele de nervĭ ce se îngustéză.

In multe casurĭ de migrenă se pare că sistemulŭ ganglienicŭ*) alŭ pântecelui ar fi punctulŭ de plecare a aţîţării firelorŭ nervóse.

Deja în timpurile cele vechĭ era cucunoscutŭ medicilorŭ, că perturbaţiunile mistuirei din rânză, ale activităţii intestinelorŭ, precum şi cele ale funcţiunei ficatului stau în o relaţiune anumită cu isbucnirea atacurilorŭ de migrenă. Acéstă părere medicală însĕ a fostŭ părăsită mai târḑiu împutându-i-se că nu este adevĕrată; dér în timpulŭ mai nou înmulţindu-se observaţiunile, dovedesce întemeiatŭ legătura ce esistă între perturbaţiunile rânzei şi nascerea migrenei, tocmai aşa precum s'a doveditŭ odinióră raportulŭ dintre bólele organelorŭ de mistuire şi ale altorŭ bóle de nervĭ). Atuncĭ amŭ trebuĭ sĕ considerămŭ migrena ca o escitare aşanumită reflectorică a nervilorŭ, ce-şĭ are imboldulŭ în stările bolnăviciόse ale rânzei şi ale canalului intestinalŭ (tractus intestinalis) şi în modŭ specialŭ în lenevirea acestuia; căcĭ prin schimbările aparatelorŭ nervóse în acelŭ canalŭ, se împărtăşescŭ pe calea nervilorŭ simpaticĭ nesce agitaţiunĭ bolnăviciόse sistemului nervosŭ centralŭ, carĭ producŭ nisce sîmţirĭ pline de durerĭ (migrena), séu apoi că pricinuescŭ o paralisie a firelorŭ de nervĭ ale cărorŭ vase se îngustă din ce în ce şi se termină în simpaticulŭ gâtului.

In adevĕrŭ, eu am şi pututŭ constata în multe casurĭ o dependenţă fórte intimă între lenevirea canalului intestinalŭ şi între migrenă, şi am şi esoperatŭ prin înlăturarea bólei dintâiu vindecarea bólei din urmă. Cu deosebire la bărbaţĭ şi femei, carĭ în urma pĕca-

*) (*Ganglien* este cuvêntŭ grecescŭ şi însemnéză nodŭ de nervĭ sub care se înţelege în anatomiă nisce umflăturĭ rotunde asemenea nodurilorŭ de mărimea capetelorŭ dela acele cu gămăliă pănă la mărimea unei linte ce se află în nervĭ, formândŭ şi unŭ órecare centru (numitŭ sistemulŭ ganglienicŭ pentru firele de nervĭ, carĭ presidéză la mişcările involuntarĭ ale corpului.

molcomi, a deştepta temerĭ de rĕsboiu şi érăşĭ a le domoli — acesta este tristulŭ jocŭ pentru care popórele trebue sĕ pórte plata.“

„Şi nu se póte calcula când se va sfêrşi acestŭ jocŭ, pe când popórele stau sĕ îmbrâncéscă sub povara sarcinelorŭ. Ceea ce ar puté sĕ ajute aicĭ nu suntŭ întêlnirile monarchilorŭ, nu mulcomirile, carĭ urméză după semnalele amenințătóre şi premergŭ unorŭ pretensiunĭ reînoite. Prin acestea grozava atmosferă ce ne încunjură nu pierde nimicŭ din încordarea ei. Neîncrederea, gelosia, rivalitatea ce esistă ar trebui sĕ înceteze, acésta însĕ nu se póte spera că se va întêmpla într'unŭ timpŭ órecare şi unde lipsesce speranța se încuibă întotdéuna îndoielile şi grijile.“

DIN AFARĂ.

Telegrama din *Parisŭ*, ce amŭ primit'o ierĭ, ne spune, că în cercurile politice de acolo domnesce mare agitațiune din causa *dimensiunilorŭ ce le iau scandalele.* Lucrulŭ stă astfelŭ: Deputatulŭ Numa Gilly, căruia i-se intentase procesŭ fiindcă acusase comisiunea bugetară de neregularitățĭ, dér a fostŭ achitatŭ, tipăresce, precum spunŭ foile boulangiste, în Belgia o scriere întitulată „Mes papiers“ (hârtiile mele), în care se ridică învinuirĭ contra multorŭ deputațĭ. Se vorbesce şi de ținerea unei adunărĭ presidată de Gilly. Se mai dice, că Wilson, ginerele fostului preşedinte alŭ republicei Grevy, va face destăinuirĭ în „Petit France.“ S'au făcutŭ paşĭ pe lângă Grevy, ca sĕ împedece publicarea acestorŭ destăinuirĭ, prin care se compromitŭ multe persóne însemnate. Deocamdată e vorbă de publicarea unei scrisorĭ, din care reese, că proprietarulŭ fóiei „Paris“, Viel-Pikard, şĭ-ar fi cumpăratŭ ordinulŭ sĕu (decorațiunea). Viel-Pikard declară acéstă scrisóre de falsă. Dênsulŭ a cheltuitŭ, dice, peste 3 milióne pentru scopurĭ de binefacere şi politice. Gambetta i-a promisŭ ordinulŭ şi Waldeck-Rousseau i-a împlinitŭ promisiunea. In Tours, unde avea sĕ vorbéscă unŭ redactorŭ alŭ diarului „Paris“, apărŭ Wilson cu aderenții sĕi şi scandalulŭ fŭ aşa de mare, încâtŭ nicĭ Laurent, nicĭ Wilson n'a pututŭ vorbi. Se susține, că Wilson ar fi plătitŭ ómenilorŭ sĕi câte 4 francĭ, numai sĕ facă larmă.

„Reuter Office“ anunță din *Zanzibar*, că consululŭ generalŭ englesŭ a datŭ *o proclamațiune*, în care interdice Englesilorŭ de acolo, de a încheia contracte cu proprietarii de sclavĭ, cu scopŭ ca sĕ priméscă la lucru sclavĭ orĭ sĕ foloséscă sclavĭ prin mijlocirea proprietarilorŭ orĭ în altŭ modŭ.

„Times“ anunță din *Tientsin*, că guvernulŭ chinesŭ ar fi fostŭ încunoscințatŭ, cumcă *între Rusia şi între Corea* s'ar fi încheiatŭ unŭ *tractatŭ secretŭ*, în puterea căruia *Corea* s'ar pune *sub protecțiunea rusă.*

Impĕrătésa Fridericŭ a plecatŭ în Anglia. De față a fostŭ la plecare şi împĕratulŭ Wilhelm II, care s'a despărțitŭ de mamă-sa şi de surorile sale în modŭ cordialŭ. Diarele englese consacră împĕrătesei Fridericŭ articulĭ de salutare cordialĭ. „Daily News“ mai conține în articululŭ sĕu şi o aspră polemică contra celorŭ mai nouĕ transformărĭ în politica germană internă, care în cercurile guvernamentale din Berlinŭ va produce mare supĕrare, fiindcă articululŭ accentuéză fórte aprigŭ contrastulŭ dintre împĕratulŭ Fridericŭ III şi dintre împĕratulŭ Wilhelm II.

„Nordd. Allg. Ztg.“, vorbindŭ despre cordiala primire a *escadrei germane* de instrucțiune *în porturile* de mare *austriace* şi despre ospĕtarea gratuită a personalului, accentuéză, că acéstă manifestațiune se va considera în Germania ca unŭ ecou alŭ toastelorŭ, în care dĕunădile domnitorii ambelorŭ imperii au datŭ espresiune simțĕmintelorŭ de fidelă frățietate de arme, cu care ei au întăritŭ alianța. Cordiala primire a escadrei este o nouă garanțiă pentru întărirea alianței ce légă cele două imperii.

Unŭ Francesŭ aflătorŭ în serviciulŭ gărei dela graniță Igney-Avricourt *a fostŭ arestatŭ* de unŭ gendarmŭ germanŭ pe teritoriulŭ germanŭ, unde Francesulŭ are o mică proprietate de pămêntŭ pe care tocmai o lucra. Se crede, că afacerea nu va avé urmărĭ seriόse, deórece arestatulŭ a şi fostŭ liberatŭ.

Scirea dată de foile germane şi francese, că în *Vaticanŭ* s'ar fi hotărîtŭ după o lungă deliberare, ca *în casulŭ unui rĕsboiu sĕ plece Papa din Roma*, corĕspunde, precum comunică o telegramă din Roma, dorinței aşa numitei partide a streinilorŭ, carĭ desemnéză chiar Monaco orĭ Malta ca locŭ alŭ esilărei voluntare a Sfântului scaunŭ. Prelații din Roma din contră asigură, că acéstă cestiune nu s'a adusŭ nicĭodată în desbatere.

Se anunță „Coresp. Polit.“ din Petersburgŭ, că acolo se aşteptă *regina Serbiei Natalia* în cursulŭ lunei lui Decemvre. Ea se dice că are intențiunea de a se ruga de împĕrătésa Rusiei ca sĕ intervină în persónă în afacerea ei de divorțŭ. Totodată voiesce regina Natalia sĕ céră părerea advocațilorŭ de frunte rusescĭ şi a autoritățilorŭ de dreptŭ eclesiasticŭ asupra afacerei sale.

Diarelorŭ din Viena li se telegraféză, că din *Petersburgŭ* li s'ar fi datŭ *emigranțilorŭ bulgarĭ* avisulŭ, că Rusia n'ar vrea sĕ mai facă nimicŭ pentru Bulgaria. Țarulŭ n'ar mai voi sĕ audă nimicŭ de acéstă țéră. Nu scimŭ încâtŭ póte sĕ 'i se dea credĕmêntŭ acestei faime, dér adevĕrŭ este că „Moskovskia Viedomosti“ a scrisŭ, că după visita împĕratului germanŭ la Viena diplomația rusésca şĭ-a pierdutŭ speranța într'o *mijlocire a Germaniei* în cestiunea bulgară.

SCIRILE DILEI.

În 14 (26) Noemvrie a. c. împlinesce I. Presfinția Sa Archiepiscopulŭ şi Metropolitulŭ Dr. *Silvestru Morariu Andrievicĭ din Bucovina* 70 de anĭ ai vieții sale. Activitatea şi meritele acestui ilustru bărbatŭ pentru biserică şi şcólă, şi însemnătatea productelorŭ sale literare obligă pe diecesanii ortodocşĭ-orientalĭ ai Bucovinei a serba cu solenitate acéstă di însemnată. Diua acésta se va serba în diecesă după următorulŭ programŭ: a) In Diecesă: Duminecă în 13 (25) Noemvrie a. c.: în tóte bisericile diecesei serbarea s. liturgii cu doxologie. b) In capitala țĕrii: Lunĭ în 14 (26) Noemvrie a. c.: 1. Diminéța la 9 óre serviciu dumnedeescŭ în biserica catedrală cu doxologie. 2. La 11 óre diminéța plecarea in corpore a clerului, patronilorŭ bisericescĭ, a eparchioțilorŭ şi altorŭ deputațiunĭ la reşedința metropolitană. 3. Aducerea felicitărilorŭ omagiale I. P. S. Sale Archiepiscopului şi Metropolitului, împreună cu predarea adresei din partea diecesanilorŭ.

* * *

In comitatulŭ Hunedórei s'au plătitŭ în luna lui Octomvre 140,269 fl. 52 cr. dare directă, mai multŭ cu 38,253 fl. 99 cr. ca în aceeaşĭ lună anulŭ trecutŭ; asemenea s'au plătitŭ în Octomvre 9419 fl. dare militară, adecă mai multŭ cu 2860 fl. ca în Octomvre anulŭ trecutŭ. Asemenea comitatulŭ *Bistrița-Năsĕudŭ* a plătitŭ în luna lui Octomvre mai multă dare cu 8000 fl. ca în aceeaşĭ lună anulŭ trecutŭ. Mai rĕu s'au incassatŭ dările pentru luna acésta în *comitatulŭ Braşovului*, unde deşi în primele 10 lunĭ ale anului încassările au fostŭ mai favorabile cu 42,614 fl. 29 cr. ca în acelaşŭ timpŭ din anulŭ trecutŭ, în specialŭ însĕ în luna lui Octomvre încassările s'au făcutŭ mai slabŭ cu 3090 fl. 38 cr. dare directă şi cu 41 fl. 63 cr. dare militară, decâtŭ în Octomvre anulŭ trecutŭ.

* * *

Deputatulŭ unguresců br. Blasiu *Orbanŭ*, membru alŭ academiei ungurescĭ, a scrisŭ o *istoriă a oraşului Turda.* Opulŭ, care e sub pressă, cuprinde 35—40 cóle de tiparŭ şi 50—60 ilustrațiunĭ. Va apăré la primăvéră.

Fiindŭ scrisă de unŭ Ungurŭ, trebue sĕ fie „interesantă“ istoria oraşului Turda.

* * *

In *Raportulŭ-mare* bântue *difterita.* In *Homorodŭ* bântue de vr'o 4 sĕptĕmânĭ scarlatina, din pricina căreia au muritŭ vr'o 5 copii. Şcólele suntŭ închise.

* * *

Societatea de lectură a tinerimei studióse dela gimn. sup. gr. cat. din Beiuşiu pre anulŭ scol. 1888/89 s'a constituitŭ în 7 Octomvre sub conducerea Domnului prof. Vasiliu Stefanica, alegêndu-şĭ următorii membri ca oficianțĭ: Not. şed. Ioachimŭ *Ghergariu* st. de cl. VIII. Not. corĕsp. Grațianŭ *Mateiu* st. de cl. VIII. Secretarŭ: Ioanŭ *Stana* st. de cl. VIII. Casarŭ: Iosifŭ *Trapşia* st. de cl. VII. Controlorŭ: Iustinŭ *Popŭ* st. de cl. VIII. Bibliotecarŭ: Andreiu *Ille* st. de cl. VII. Archivarŭ: Victorŭ *Popŭ* st. de cl. VII. Numĕrulŭ membrilorŭ ordinarĭ din cl. VII. şi VIII. suntŭ 26.

* * *

Societatea braşovénă de esploatare a minelorŭ a fostŭ lăudată de ministrulŭ unguresců de culte şi instrucțiune, fiindcă *şcóla ei germană* din Chelanŭ comit. Hunedórei, *a prefăcut'o în şcólă maghiară.*

Frumosŭ lucru! Concetățenii noştri saşĭ s'o țină minte.

* * *

Pentru construirea unei *căi ferate dela Petroşenĭ pĕnĕ la Lupenĭ*, în valea Jiului, s'au ținutŭ tractărĭ la 17 Noemvre în ministeriulŭ unguresců de comunicațiă.

* * *

Starea averii universității săsescĭ e următórea: a) Cassa principală națională: veniturĭ 233.783 fl. 17 cr.; cheltuelĭ 225 de mii 8 fl. $36^{1}/_{2}$ cr.; restŭ 8740 fl. $80^{1}/_{2}$ cr.; Restanța veniturilorŭ 1,584.723 fl. $77^{1}/_{2}$ cr.; cu totulŭ 1,593.498 fl. 58 cr.; restanța cheltuelilorŭ 2,938 fl. 98 cr. Activŭ 1,590.559 fl. 60 cr. b) Fondulŭ de asigurare a cassei principale: veniturĭ ca şi cheltuelĭ 795 fl. 50 cr.; starea averii 2787 fl. 29 cr. c) Fundațiunea lui Stefanŭ Molnar: veniturĭ ca şi cheltuelĭ 1526 fl. $41^{1}/_{2}$ cr.; restanța veniturilorŭ 26.027 fl. 71 cr.; restanța cheltuelilorŭ 150 fl.; activulŭ 25.877 fl. $71^{1}/_{2}$ cr.

* * *

Precum spune „Revista Politică“, *mai mulțĭ preoțĭ ort.-or.* din apropierea Cernăuțului s'au pusŭ la cale ca sĕ mijlocéscă o adunare de representanțĭ ai clerului din tótă eparchia Bucovinei, care sĕ se adreseze către In. Ministeriu, ca pe viitorŭ sĕ scótă din usŭ aşa numitele veniturĭ de pe epitrachilŭ, dér pentru aceea sĕ se dea preoțilorŭ salarulŭ întregŭ, nu însĕ ca până acuma numai o întregire a salarului séu cum se dice germ. „Congruaergänzung“.

Ministrulŭ Fejervari despre esamenulŭ de oficerŭ în sensulŭ noului proiectŭ.

In adunarea de Duminecă a comisiunei militare, ministrulŭ de honvedĭ br. Fejervari, vorbindŭ despre noulŭ proiectŭ de lege militară, referitorŭ la depunerea esamenului de oficerŭ, se esprimă în sensulŭ următorŭ:

Recunósce, că în unele privințe s'au luatŭ în acestŭ proiectŭ nisce hotărîrĭ mai grele ca în legea cea veciă militară, dér acestea, dise elŭ, nu suntŭ luate în semnŭ de pedépsă, precum au afirmatŭ unii, ci în interesulŭ unui scopŭ mai înaltŭ. Anume, scopul este ca de o parte sĕ se întregéscă corpulŭ oficerescŭ, care de presentŭ este relativŭ micŭ, ér de altă parte oficerii făcuțĭ din voluntarii pe unŭ anŭ sĕ-şĭ însuşéscă îndemânarea ce se cere dela ei în interesulŭ acelorŭ tinerĭ, pe carĭ au a-i conduce înaintea inimicului.

Acestŭ scopŭ duplu numai aşa se póte ajunge, décă de o parte inteligința va consacra voluntariatulŭ de unŭ anŭ esclusivŭ sciinței militare, ér de altă parte, décă se vorŭ lua dispozițiile necesare ca tinerii voluntarĭ sĕ-şĭ însuşéscă eserciţiulŭ corĕspundĕtorŭ, ce se cere la instruirea trupelorŭ. Eventualulŭ anŭ de alŭ 2-lea de serviciu nu este o pedépsă, ci este luarea dispozițiunilorŭ necesare, pentru ca respectivulŭ voluntarŭ sĕ pótă deveni celŭ puținŭ unŭ subofícerŭ folositorŭ.

Ce privesce limba, în principiu esamenulŭ trebue sĕ se depună în limba germană chiar si numai din acelŭ punctŭ de vedere, pentru ca comisiunea esaminătóre sĕ se pótă convinge, décă respectivulŭ scie din limba germană celŭ puținŭ atâta, câtŭ serviciulŭ neapĕratŭ pretinde; este permisŭ însĕ, ca întru câtŭ nu se póte esprima potrivitŭ în limba germană, sĕ pótă depune esamenulŭ şi în limba maternă.

A declara hotărîtŭ, că esamenulŭ se póte pune numai în limba statului, asta ar însemna, că eventualŭ ai vrea sĕ eschidĭ persóne culte dela depunerea esamenului. In orĭ-ce comisiune esaminatóre, când au a face cu Maghiarĭ, în sensulŭ ordinațiunei ministrului de rĕsboiu, se află unŭ oficerŭ care scie unguresce; va sĕ dică în astă privință nu póte sĕ obvină nicĭ o dificultate.

„Ellenzék“ resumă cuvintele ministrului Fejérvári în următórele: Voluntarulŭ, care nu scie nemțesce, are sĕ măture casarma şi sĕ curețe „boconcii“ (încălțămintea) 2 anĭ de dile şi după serviciu de 2 anĭ căpĕtă dreptŭ de a se puté face sargentŭ manipulantŭ. Tînĕrulŭ maghiarŭ, care nu scie nemțesce, este cu desĕvêrşire eschisŭ dela rangulŭ de oficerŭ şi după serviciu de 2 anĭ de dile póte merge sĕ sape cartofĭ.

Corespondența „Gazetei“.

Valea Jiului, în Noemvre 1888.

Consacrațiunea bisericei române gr. cat. din Petroşenĭ, comitatulŭ Huniedórei, la 11 Noemvre st. n. 1888. — Doreamŭ ca acestŭ evenimentŭ rarŭ, acéstă festivitate însemnată sĕ fie aduse la cunoscința publicului de o pénă mai dibace, de vreme ce până de presinte dorința-mĭ rĕmase nerealisată, on. Redacțiune cu tótă stima e rugată a da locŭ în colónele prețuitului diarŭ „Gazeta Transilvaniei“ următórelorŭ rĕndurĭ referitóre la îndeplinirea susŭ memoratului actŭ.

Numita biserică, a cărei clădire afară de arangiamentulŭ internŭ se urcă la 7500 fl. v. a., şĭ-a fost luatŭ începutulŭ abia în Septemvre anulŭ trecutŭ, şi étă că sub conducerea şi neobosita stăruință a M. On. Domnŭ Protopopŭ şi preotŭ localŭ Stefanŭ Radicŭ o vedemŭ deja terminată.

Dispunêndu-se din partea respectivei representanțe bisericescĭ consacrațiunea pe diua de 11 Noemvre n. 1888 (Dumineca a XX-a după Rosalii), la dorința generală a poporațiunii, acelŭ actŭ solemnŭ s'a sĕvêrşitŭ de către în

---

telorŭ dietetice, în urma mâncărilorŭ bogate şi luxuóse, a şederei celei îndelungate, a lucrărilorŭ spiritualĭ încordate séu a ațîțărei preste mĕsură a simțurilorŭ, au oferitŭ aparițiunĭ de abundanța sângelui în pântece, suferindŭ şi de atacurĭ durerόse asupra unei jumĕtățĭ din capŭ, carĭ timpŭ îndelungatŭ s'au opusŭ tuturorŭ metódelorŭ de curare localĭ şi generalĭ — le-a succesŭ, pe lângă întrebuințarea mijlócelorŭ laxative acomodate, a esopera o însănĕtoşare grabnică. Este însĕ de a se aminti, cumcă aplicarea mijlócelorŭ regulatóre pentru activitatea pântecelui s'a arătatŭ a fi necapabilă de a suprima atacулŭ la primulŭ momentŭ; dér întrebuințându-se acele mijlóce mai multŭ timpŭ şi în modŭ metodicŭ, aşa că acelŭ canalŭ şĭ-a făcutŭ datorința în modŭ regulatŭ şi îndestulitorŭ, s'a obținutŭ încetarea atacurilorŭ de migrenă.

(Va urma).

suşĭ Ilustritatea Sa prea demnulŭ episcopŭ alŭ Lugoşului Victorŭ Mihalyi, carele spre acelŭ scopŭ, însoţitŭ fiindŭ de Ilustritatea Sa Andreiu Liviu, canonicŭ abate, şi de prea on. Mihailŭ Perianŭ, secretarŭ episcopescŭ şi notarŭ consistorialŭ, în 10 Noemvre la $4^1/_2$ óre p. m. între sunetulŭ clopotelorŭ şi puşcatulŭ cu trĕscurĭ sosi cu trenulŭ la gara din Petroşenĭ. Aci fŭ primitŭ de unŭ numerosŭ publicŭ în frunte cu Hollaki Arthur ca Protopretore şi Franciscŭ Thallacsek ca directorŭ alŭ societăţii montane din locŭ, de unde suindu-se în trăsurile ce le stau la disposiţiune şi însoţiţĭ de unŭ frumosŭ banderiu au pornitŭ cătră noua biserică, care deşi nu e de o mărime extraordinară, dér prin lucrarea ei cu multŭ gustŭ şi posiţiunea locului pe carele e ridicată, fiă-cărui privitorŭ îi dă o deosebită atracţiune; aci fŭ aşteptatŭ de clerulŭ tractualŭ, de credincioşii acelei parochii şi de pruncii scolarĭ, cu care ocasiune M. On. domnŭ Stefanŭ Radicŭ ca protopopŭ şi parochŭ localŭ îlŭ întimpină cu o vorbire bine simţită, după care a urmatŭ facerea vecerniei şi pregătirea noului altarŭ, ér la órele 7 séra s'a datŭ o cină în localitatea parochială.

Fiindcă pe ḑiua următóre era deja anunţatŭ, că consacraţiunea împreunată cu S-ta liturgiă îşĭ va lua începutulŭ la órele 8 diminéţa, atâta publicŭ s'a fostŭ adunatŭ, încâtŭ după încungiurarea S-tei bisericĭ a fostŭ cu neputinţă de a mai căpĕta locŭ înlăuntru, aşa, că cea mai mare parte a fostŭ necesitată sĕ stea afară sub durata întregei S-tei Liturgii. Aci observŭ, că cântările bisericescĭ au fostŭ conduse de d. Zsivanca ca primŭ cantorŭ alŭ catedralei din Lugoşŭ, carele prin tonulŭ sĕu sonorŭ şi plăcutŭ a escitatŭ simţulŭ de pietate în publiculŭ ascultătorŭ.

După sĕvĕrşirea actului solemnŭ, Ilustritatea Sa D. Episcopŭ cu recunoscut'ai afabilitate a binevoitŭ a primi la localitatea parochială pe tóte autorităţile din locŭ şi jurŭ, ér la órele $1^1/_2$ p. m. a urmatŭ unŭ banchetŭ în localulŭ casinei, la carele au participatŭ vr'o 70 persóne. Cu acéstă ocasiune s'au rădicatŭ mai multe toaste, dintre carĭ numai două amintescŭ şi anume: celŭ dintâiu a fostŭ ridicatŭ de Ilustritatea Sa Episcopulŭ pentru Sânţia Sa Papa Leo alŭ XIII-a şi Maiestatea Sa Regele; alŭ doilea a fostŭ ţinutŭ de Directorulŭ Societăţii montane pentru Ilustritatea Sa Episcopulŭ Lugoşului ş. m. a.

In următórea ḑi, 12 Noemvre, după ce M. On. D-nŭ Protopopŭ şi parochŭ localŭ a mulţămitŭ Il. Sale D. Episcopŭ în numele credincioşilorŭ pentru graţia şi iubirea'i arătată, dela casa parochială cu toţii l'amŭ petrecutŭ până la gară, deunde între sunetulŭ clopotelorŭ la órele $9^1/_2$ diminéţa a luatŭ drumulŭ spre Lugoşŭ, lăsându-ne cele mai plăcute amintirĭ.

Dea cerulŭ, ca turma română sĕ fiă întot-déuna condusă de astfelŭ de păstorĭ!

Unulŭ dintre preoţii districtuali.

Intêmplări diferite.

Lupĭ. Arendaşii hotarului Şelimberŭ au împuşcatŭ la 18 Noemvre n. doi lupĭ; alţĭ doi lupĭ atinşĭ de glonţŭ au scăpatŭ.

Focŭ. In Mediaşŭ au arsŭ grajdulŭ, şopronulŭ cu provisia de fenŭ şi cămara de lemnŭ cu vr'o şése stânjinĭ ale căpitanului în pensiune Wachsmann. Foculŭ a luatŭ nascere din causa fumării visitiului în grajdŭ.

Furtŭ. In Racoviţa nisce hoţĭ au furatŭ lui Ionŭ Bobanga trei ferdele de fasole, o rótă de carŭ, doi hectolitri de grâu; lui David Morărescu i-au furatŭ doi hectolitri de săcară, şi lui Ionŭ Iancu o capră. In Comăna de josŭ i-s'au furatŭ lui Lazar Sarkanyi cincĭ scândurĭ, lui Neculae Bozocea o putină de varză, lui Stanŭ Ţeţu totŭ o putină. In Cuciulata i s'a furatŭ lui Nicodinŭ Lazarŭ unŭ calŭ. Cei mai mulţĭ dintre hoţĭ suntŭ descoperiţĭ. In Bendorf i s'a furatŭ femeei lui Neculae Dobreanŭ o bute cu vinŭ. Butea a fostŭ găsită gólă înaintea casii, vinulŭ însĕ dispăruse. Făptuitorii, doi la numĕrŭ, au fostŭ găsiţĭ şi n'au negatŭ faptulŭ, dér s'au scusatŭ că au fostŭ beţĭ şi au lăsatŭ vinulŭ de a cursŭ. Amêndoi vorŭ trebui sĕ despăgubéscă pe femeia.

Literatură.*)

Următórele 2 opşóre din literatura poporală suntŭ gata pentru tiparŭ:

I. **Rugĭ de câmpŭ,**
poesii poporale
care conţinŭ:

I. *Balade* 207 şi adecă;
a) Cântece bĕtrânescĭ 76;
b) Cântece voinicescĭ 131;
II. *Cântece ostăşescĭ* 191;
III. *Cântece de bucuria* 31;
IV. *Cântece de iubire* 358;
V. *Cântece de jale* 355;
VI. *Cântece de dorŭ* 231;
VII. *Cântece de urîtu, mănia, nĕcasu* 499;
VIII. *Doine satirice* 291;
IX. *Chiuiturĭ* vr'o 2000 şi
X. *Cântărĭ diverse* vr'o 500.

Acesta ar fi unŭ opşorŭ care ar cuprinde aşa-déră 4663 poesii poporale, şi

II. **Săteanulŭ Românŭ.**

Unele datine, credinţe, obiceiurĭ poporale de preste totŭ anulŭ şi la tóte ocasiunile şi ḑilele însemnate.

Cuprinsulŭ:

I. *Suvenirĭ din copilăriă;*
II. Prinderea Postului de Crăciunŭ,
III. Crăciunulŭ ungurescŭ,
IV. Sĕrile de iernă,
V. Colindele în genere:

a) Sfântulŭ Nicolae, *b)* Versulŭ Sf. Nicolae, *c)* Versulŭ pustiei, *d)* Numerii dela 1—12, *e)* Omulŭ sĕracŭ cu copii mulţĭ, *f)* Versulŭ unui beţivŭ cum se sfădesce cu muerea sa, *g)* Versulŭ Palincii, *h)* Fonfiulŭ şi trandafirulŭ (legendă.)

IV. Crăciunulŭ românescŭ (vĕruitulŭ, uciderĕa porcilorŭ, coptătura Crăciunului, ajunulŭ Crăciunului, colindătorii, viflaimulŭ, turca, junii colindătorĭ. Cum se petrecŭ colindele în Bihorŭ, Păncenescĭ (ţéra Haţegului), munţii apusenĭ?

VII. Colinde 200 şi unŭ adausŭ: Din séra de Crăciunŭ, dela Cutŭ, comunicatŭ de d-lŭ Sabinŭ Albini redactorulŭ actualŭ alŭ Tribunei.

VIII. Anulŭ nou (cu mai multe colindĭ.)

IX. Boboteza, (cu 6 colinḑĭ.)

X. Ḑiua ursului.

XI. Intêmpinarea D-lui. Prinderea postului de Pascĭ, Sân-Tóderŭ, Baba Dochia, Alexie, omulŭ lui D-ḑeu; Versulŭ lui Alexie, Iosifŭ, Lăsarea de Postulŭ mare, Legarea grânelorŭ, Totŭ la Alexie, Şerpii cei albĭ, Caii lui Sân-Tóderŭ, Blagoveşteniile, Floriile, Versulŭ primăverei, *Cântarea*, Versulŭ Floriilorŭ, Cântarea doiósă, Sĕptĕmâna patimilorŭ, La Joia mare, Strigarea preste satŭ, Vinerea patimilorŭ, Patima lui Christosŭ, Versŭ de Pocăinţă, Versulŭ lui Adamŭ, Versulŭ sfintei Cuminecăturĭ, Versulŭ lui Is. Christosŭ, Versulŭ judecăţii, Versulŭ Restignirei.

XII. Pascile. Pentru ce roşescŭ ómenii óuĕ? Ḑiua învierii, Versŭ la învierea D-lui, Versulŭ Pascilorŭ, Invierea lui Christosŭ, Eră versulŭ Pascilorŭ, Eră versulŭ Invierei D-lui, Irmosŭ la mésă, Totŭ la Pascĭ.

XIII. Sân-Georgiulŭ. Comorile lui Darie împĕratŭ, Comorile lui Decebalŭ, E bine şi bogatŭ, Norocülŭ bubósei.

(Va urma.)

Tutunŭ şi fumatŭ.

(Din cartea „Merinde dela şcólă“, de Dr. *Georgiu Popa.*)

Óre de ce fuméză cineva? De fóme, nu! De sete încă nu! Fără se scie de ce, elŭ fuméză. Din pipă séu lulea, din sugară séu sugaretă, fuméză continuu tutunŭ (tabacŭ, duhan). Alţii mestecă tutunŭ în gură, mai alţii l'au pisatŭ şi-lŭ tragŭ mĕruntŭ pe nasŭ. Sub aceste trei forme s'a respânditŭ întrebuinţarea tutunului în tóte ţĕrile.

Pe unulŭ dintre voi — ḑise învĕţătorulŭ — l'am vĕḑutŭ fumândŭ. Nu scie încă ce a făcutŭ. Dér am socotitŭ sĕ vĕ spunŭ, că întrebuinţarea tutunului este stricăciósă.

La noi ţrasulŭ pe nasŭ e puţinŭ cunoscutŭ, mestecarea încă şi mai puţinŭ, dér fumatulŭ este datină comună, şi de aceea vorba ne va fi cu deosebire despre fumatŭ.

Intrebămŭ mai întêiu de unde a venitŭ fumatulŭ? Mergemŭ departe. Sciţĭ că sub zona ferbinte, şi peste totŭ în ţĕrile calde, suntŭ multe musce, muschiţe. De rĕulŭ acelora, ómenii n'au odihnă şi nu potŭ lucra. Americanii, din bĕtrânĭ, făceau focŭ, aprindêndŭ mai alesŭ tutunŭ, şi cu fumŭ alungau muscele şi ţênţarii. Dér ce sĕ facă, când are sĕ lucre şi sĕ umble, că nu e îndĕmână a purta foculŭ cu sine? Ecă unŭ tulĕu (cocianŭ) de tutunŭ, îl aprinse la unŭ capĕtŭ, éră de celălaltŭ l'a luatŭ în gură. Acum are şi fumŭ în contra muscelorŭ şi mânile libere la lucru. Tuleulŭ de tutunŭ e ca o ţévă. Décă era sĕ se stingă foculŭ, atuncĭ omul mai sufla în ţévă séu dudă, şi din când în când sugea. Aşa se dă cu socotéla, că tuleulŭ fŭ prima sugare. Mai apoi învĕliră frunḑe în locŭ de tuleu. Séu că frunḑele le-au tăiatŭ anume pentru unŭ vasŭ micŭ, din care cu timpulŭ s'a formatŭ pipa de astăḑĭ. Când Cristofor Columb a descoperitŭ America a găsitŭ pe insula Cuba ómenĭ carĭ fumau. Dér numai în 1560 Ioanŭ Nicot aduce prima óră sĕmênţa de tutunŭ la Parisŭ şi o numiră „iarbă nicotiană“. După 50 de anĭ iarba se lăţi şi plantă în Anglia, Ispania, Germania, Turcia, Arabia şcl. Din America déră, şi dela ómenĭ sĕlbaticĭ, a venitŭ la noi în Europa tutunulŭ şi datina cu fumatulŭ. Din Europa a trecutŭ la Asia. Dér unii socotescŭ, că popórele din Asia vorŭ fi cunoscutŭ tutunulŭ încă de mai nainte, fiind-că acolo fumatulŭ e mai estinsŭ; în India fuméză tóte clasele societăţii şi amêndouĕ secsele, în China fete de 8—9 anĭ încă, apoi formele pipelorŭ suntŭ acolo multŭ mai varie şcl.

Dreptulŭ a cuceri are numai cultura. Dér în faptă étă o escepţiune la fumatŭ, că ne cuceriră sĕlbatecii cu o datină sĕlbatică! Multŭ s'au luptatŭ religiunile şi guvernele în contra fumatului. In Anglia, ordinaţiunĭ regescĭ repróbă fumatulŭ ca o datină „urîtă la vedere, greţósă la mirosŭ, daunósă la creerĭ şi periculósă pentru plumânĭ“. Rusia ameninţă cu pedépsă pe cine-lŭ va găsi fumândŭ. Papa Urbanŭ VIII opresce popórele romano-catolice. Sultanii, celŭ din Turcia şi celŭ din Persia, dechiară fumatulŭ de pĕcatŭ în contra religiunei lorŭ mahomedane. Dér tóte sforţările fuseră înzadarŭ. Astăḑĭ fuméză toţĭ. E slăbiciunea ómenilorŭ, că datina rea o imitéză fără a se întreba de causă. Sĕmĕnămŭ cu oile; pĕcurariulŭ prinde una, o aruncă în apă, şi vĕḑêndŭ celelalte, sarŭ tóte fără sĕ le silescă nimenea. Noi nu avem atarĭ musce şi ţînţarĭ, alesŭ érna, însĕ — fumămŭ!

Vine întrebarea, décă fumatulŭ este de sănĕtate? Din capulŭ locului ne reportămŭ le părerile englese, citate mai nainte, şi carĭ n'au fostŭ combătute deplinŭ nicĭ odată. In adevĕrŭ, tutunulŭ încă şĭ-a găsitŭ pĕrtinitorĭ, pe cuvêntŭ că fumatulŭ nu are acelaşĭ efectŭ; bună óră pe unii ni-i face lenoşĭ şi-i adórme, pe alţii din contră descepţĭ, după cum este constituţiunea corpului. Ar urma ca fiecine sĕ studieze corpulŭ sĕu, şi sĕ nu fumeze décă-i strică. Insĕ concedêndŭ nescai casurĭ escepţionale, totŭ rĕmâne tare acea regulă, că fumatulŭ este stricăciosŭ, alesŭ vedemŭ manifestându-se acésta la digestiune; fumătorulŭ nu simte apetitŭ şi fóme, se atacă stomacul şi ficatulŭ. Fumulŭ de tutunŭ produce necurăţeniă în gură şi în gâtŭ, de unde provinŭ morburile de plumânĭ ş. a. De vomŭ considera numai gura şi anume dinţii, încă avemŭ unŭ argumentŭ destulŭ de tare în contra fumatului, că sănĕtatea dinţilorŭ rĕspunde la necesitatea mestecării bucatelorŭ, va sĕ ḑică unde dinţii nu suntŭ sănĕtoşĭ, şi prin urmare nu potŭ mesteca bine şi mĕruntŭ, acolo stomaculŭ se îngreună şi omulŭ devine morbosŭ. Suntŭ şi de acei indiviḑĭ, la carĭ fumatulŭ stirnesce o sete, nu naturală, şi ca s'o stîmpere alérgă la beuturĭ, aşa devine o causă a beţiei. Incă mai periculósă e influinţa ce fumatulŭ esercéză asupra creerilorŭ; omulŭ ce e pe calea înveninării, nu póte dormi. Visurĭ multe, şi uneorĭ neplăcute întrerupŭ somnulŭ. Durerĭ de capŭ, de picióre şi de mânĭ se adaugŭ la ostenéla extraordinarŭ a corpului. Puterile slăbescŭ, mai vêrtosŭ că corpulŭ nu se nutresce, neavêndŭ apetitŭ. Inveninarea din fumatŭ nu se póte nega, după ce au obvenitŭ casurĭ că persóne carĭ au fumatŭ 17—18 pipe după olaltă, au căpĕtatŭ tremurărĭ, imediatŭ ameţirĭ, şi au muritŭ. Nu mai vorbescŭ şi despre aerulŭ stricatŭ din chiliile fumătorilorŭ; despre acésta ei n'au cunoscinţă, că li-s'a tîmpitŭ simţulŭ mirosului.

(Va urma.)

*) On. Redacţiunĭ ale foilorŭ nóstre suntŭ rugate a publica acéstă incunosciinţare.

TELEGRAMELE „GAZ. TRANS.“

(Serviciulŭ biuroului de coresp. din Pesta.)

Berlinŭ, 22 Noemvre. — „Börsenzeitung“ află că discursulŭ tronului, ce se va ceti aḑĭ, va accentua apriatŭ speranţa în susţinerea păcii şi stăruinţele Germaniei de a susţiné bune raporturĭ cu tóte puterile şi că va conţiné şi unŭ pasagiu importantŭ despre politica colonială a Germaniei.

Parisŭ, 22 Noemvre. — Cercurile parlamentare se ocupă esclusivŭ numai cu broşura lui Gilly. Mai mulţĭ deputaţĭ vorŭ acusa pe Gilly pentru calumniare.

Petersburgŭ, 22 Noemvre. — Generalulŭ Paucker dela corpulŭ de inginerĭ a fostŭ numitŭ ministru de comunicaţiune.

Bucurescĭ, 22 Noemvre. — Alegerea biroului camerei a fostŭ astăḑĭ amânată. Cu tóte acestea crisa ministerială este sigură. Alegerea generalului Florescu ca preşedinte alŭ senatului a fostŭ făcută de către conservatorĭ cu ajutorulŭ oposiţiei liberale (partida Vernescu). Despre Florescu se vorbesce, că nutresce simţĕminte rusofile şi că este partisanŭ hotărîtŭ alŭ grupului boierilorŭ vechĭ conservatorĭ.

NECROLOGŬ.

Luca *cavalerŭ de* **Prunculŭ,**
procurorŭ c. r. în pensiune.

a încetatŭ din viéţă erĭ după améḑŭ la $4^1/_2$ óre, după o bólă lungă şi durerósă, în anulŭ alŭ 64-lea alŭ vieţii, provĕḑutŭ fiindŭ cu S.-taine.

Despre acéstă ireparabilă pierdere adêncŭ întristata familiă încunosciinţéză pe tóte rudeniile, pe toţĭ amicii şi cunoscuţii.

Inmormêntarea scumpului decedatŭ se va face Joi în 10 (22) l. c. după amédŭ la órele $3^1/_2$ din propria casă, strada Scheilorŭ, în cimiteriulŭ gr. or. din Gróverŭ.

Braşovŭ, 9 (21) Noemvre 1888.

Sarica de Prunculŭ, ca mamă, *Teodorŭ de Prunculŭ*, c. r. notarŭ publicŭ, *Agop Popovicz*, mare proprietarŭ, ca ginerĭ, *Maria de Prunculŭ* născ. *George Ioanŭ*, ca soţiă, *Sara de Prunculŭ* mĕritată *Teodorŭ de Prunculŭ*, *Elena de Prunculŭ* mĕritată *Agop Popovicz*, *Flora de Prunculŭ* ca fiice. *Maria Popovicz*, ca nepótă.

Necrologŭ. *Louise v. Langendorff* a încetatŭ din viéţă, după grele suferinţe, în vêrstă de 66 anĭ. Imormêntarea s'a făcutŭ aḑĭ în cimiteriulŭ evangelicŭ.

Cursulŭ la bursa de Viena
din 21 Noemvre st. n. 1888.

Renta de aurŭ 4%	100.90
Renta de hârtiă 5%	91.90
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	144.25
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (1-ma emisiune)	98.30
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (2-a emisiune)	—.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (3-a emisiune)	116.50
Bonurĭ rurale ungare	104.50
Bonurĭ cu clasa de sortare	104.50
Bonurĭ rurale Banatŭ-Timişŭ	104.50
Bonurĭ cu cl. de sortare	104.50
Bonurĭ rurale transilvane	104.10
Bonurĭ croato-slavone	104.50
Despăgubirea pentru dijma de vinŭ unguerescŭ	99.40
Imprumutulŭ cu premiulŭ unguerescŭ	131.50
Losurile pentru regularea Tisei şi Seghedinului	125.—
Renta de hârtiă austriacă	81.75
Renta de argintŭ austriacă	82.45
Renta de aurŭ austriacă	109.90
Losurĭ din 1860	140.—
Acţiunile băncei austro-ungare	876.—
Acţiunile băncei de creditŭ ungar.	301 25
Londra 10 Livres sterlinge	121.75

Editorŭ şi Redactorŭ responsabilŭ:
Dr. Aurel Mureşianu.

Tipografia A. MUREȘIANU, Brașovŭ